

Zingen, een Bijbelse manier om het kinderhart te bereiken

Wij zijn geen kind meer

Er is slechts één manier om te leven zoals God bedoelt en dat is de manier van het kind. Helaas hebben wij, volwassenen, die manier van leven grondig afgelegd. Bij het zien van een vol overgave zingend kind, komen wij meestal niet verder dan een vertederd lachen. Die lach verraadt ons: wij zijn geen kind meer, hoewel we het weer zouden willen zijn. Wij voelen niet meer als een kind. Wij huilen en lachen niet meer als een kind. Wij praten niet meer als een kind. Laat staan dat wij nog zouden zingen als een kind, het middel bij uitstek om gevoelens te uiten.

Wij zijn volwassen geworden en dat wilden wij ook. Maar sindsdien weten wij teveel om ooit nog kind te kunnen zijn. Wij zijn, ook als ons leven tot nu toe van een leien dakje ging, zoveel te weten gekomen, over onszelf, over medemensen, over onze leefomgeving en over die grote, al dan niet boze wereld, dat we voorgoed onze onschuld, onze onbevangenheid, onze onbezorgdheid en zalige onwetendheid kwijt zijn. Geen enkele (jong-)volwassene kan een kinderliedje zingen zoals een kind het zingt. Geen enkele volwassene kan zo'n liedje beleven zoals een kind het beleeft. Wij hebben veel te veel positieve en negatieve associaties, zowel bewust als onbewust, zowel met ons hart als met ons verstand, om te kunnen voelen wat een kind voelt als het zingt.

Het is nog erger. Ieder die reformatorisch is opgegroeid, is een kleiner of groter theoloogje geworden met grote gevoeligheid voor eventuele theologische onzuiverheden en eenzijdigheden. Bij het zingen van een geestelijk kinderlied komen zoveel theologische associaties boven dat het onmogelijk geworden is om zo'n lied te beleven zoals een kind het in zijn theologische onwetendheid beleeft.

aanvaardbaar kinderlied

Er bestaat in reformatorisch Nederland weinig eenduidigheid en consensus over wat een aanvaardbaar geestelijk kinderlied is. Het jeugdwerk heeft moeite om bevredigende richtlijnen op te stellen en een lijst liederen uit te geven waarvan de hele kring zegt: 'Dit is het!' Hierin speelt onze rijk geschakeerde kleine kerkgeschiedenis en onze veelsoortige kerkelijke theologie ongetwijfeld een rol. Evenals de door ons alle gedeelde ervaring dat 'smaken verschillen', zeker als het gaat om muziek. Toch kan hierin net zo sterk mee spelen dat we ons als volwassenen die de belevingswereld van het kind willen betreden machteloos voelen. We zijn het mijns inziens ook. Tenzij we wederom geboren worden en worden als een kind...

In de discussies en gesprekken over de aanvaardbaarheid van geestelijke kinderliederen draait het telkens weer om één vraag: zijn het Godsbeeld en mensbeeld wel juist? Meestal wordt dit bedoeld als: zijn het Gods- en mensbeeld niet te positief en te oppervlakkig? Veel liederen stralen immers uit dat God de alles aanvaardende Vader en de alles oplossende Therapeut is. Veel andere liederen wekken de indruk dat alle mensen onvoorwaardelijk geliefde kinderen van God zijn. Dat is toch niet theologisch verantwoord?

Daar komt bij dat theologische waarheden alleen in sterk vereenvoudigde vorm een plaats kunnen krijgen in het kinderlied. Kinderen dwingen ons immers terug te gaan naar de kern van onze overtuigingen en daarbij tot het gebruik van begrijpelijke taal. Maar juist in theologisch opzicht hebben wij een zo ver uitgewerkte en veelal ingewikkelde overtuiging met een scala aan kerkelijke en bevindelijke gevoeligheden, dat elke eenvoudige weergave ons met argwaan moet vervullen. Onze kerkelijke en theologische traditie met zijn controverses en verdeeldheden maakt ons blijkbaar in de godsdienstige opvoeding van kinderen machteloos. We zijn het mijns inziens ook. Tenzij we worden als een kind...

Valkuilen

Toch hebben we als volwassenen wegen gevonden om deze machteloosheid te overstijgen of te omzeilen. Want we voelen ons doordrongen van onze verantwoordelijkheid voor de godsdienstige

vorming van onze kinderen. Bij ieder die reformatorisch is opgegroeid, in welk kerkgenootschap ook, is geen enkel besef dieper geworteld dan dat je verantwoordelijkheid draagt, dat het leven gewicht heeft, dat je je talenten moet gebruiken. Het behoeft geen onderzoek om vast te stellen dat veel jongeren en ouderen daaronder gebukt gaan. Dat sterke verantwoordelijkheidsgevoel is ook zichtbaar bij velen van ons. Genieten wij van de kinderen en jongeren die aan onze zorgen zijn toevertrouwd? Ja. Leeft in ons het verlangen die kinderen en jongeren in te leiden in de dienst van God? Ja, gelukkig wel. Maar hoe vaak wordt ons pedagogisch bezig zijn niet gevoed door bezorgdheid? En hoe vaak wordt onze vreugde niet gedrukt door het besef dat we tekort schieten? Zou dat niet anders kunnen? Wat minder verantwoordelijkheidsdruk en wat meer blijdschap? Wat meer op de manier van het kind dus?

Hoe het ook zij, dat verantwoordelijkheidsbesef dringt ons om de wereld van het kind te betreden en het mede door middel van een lied te benaderen met de boodschap van de Bijbel. En daarmee betreden we een oerwoud. Want hoeveel kinderliederen bestaan er eigenlijk? Uit hoeveel bundels kunnen we putten? Wat bieden internetsites, wat biedt YouTube?

Het vraagt een groot en lang onderzoek om vast te kunnen stellen welke liederen nu wel of niet, vaak of soms, graag of met tegenzin gezongen worden in de achterban van de reformatorische kerken. Binnen de jeugdbonden heeft men er wel een indruk van. Daarvan heb ik dan ook gebruik gemaakt bij het kiezen van voorbeeldliederen. Maar wat er thuis allemaal wel en niet gezongen wordt en op basisscholen, vooral in de lagere groepen, is erg diffuus. Het hangt sterk af van de persoonlijke voorkeuren en ambities van de ouders en de leerkrachten én van hun muzikale kwaliteiten.

Het zal ook zo zijn dat de jonge generatie ouders en leerkrachten een breder repertoire aanspreekt dan de oudere generaties. Een deel van deze verantwoordelijken let sterk op de achtergrond of herkomst van een lied en zal veel nieuwere liedjes daarom niet gebruiken. Maar een waarschijnlijk groter deel gaat daar vrijer mee om en winkelt meer of minder onbekommerd in het diverse aanbod. De grote vraag is nu: wie heeft hier werkelijk invloed op? Wie geeft sturing aan deze ontwikkeling, beter gezegd: aan al deze mensen? Of is dat in onze zeer open leefwereld al lang niet meer mogelijk? Heeft het enige zin om aanbevelingen te doen in de zin van: 'Dit lied kun je goed zingen, maar dat beter niet'? Ik denk van niet.

Het is in het kader van deze lezing veel zinvoller naar de achtergronden van onze liedkeus te kijken. Met vragen als: Wat zegt die keus over onszelf en over onze overtuigingen? En welke valkuilen liggen er in dat oerwoud van geestelijke kinderliederen? Ik benoem eerst drie valkuilen waar we bij onze liedkeus in kunnen stappen, daarna drie godsdienst-pedagogische misvattingen die de liedkeus en het gesprek over het aanvaardbare kinderlied beïnvloeden.

- De eerste valkuil ligt op het vlak van de onderwerpskeus. Elke opvoeder is beperkt en heeft zijn of haar theologische beperkingen. Daarom is het goed jezelf te dwingen tot een antwoord op de vraag: hoeveel thema's uit het geloof komen aan de orde in de liederen die ik 'mijn' kinderen in de klas, op de zondagsschool of op de club laat zingen?

Wie de volle breedte van het aanbod overziet, weet dat twee thema's overheersen: 'God houdt van jou, je bent Zijn kind en mag bij Hem komen' en: 'je hoeft je niet bang, verdrietig of minderwaardig te voelen.'

- De tweede valkuil heeft te maken met de keus voor de stijl. Ook hierin heeft elke opvoeder en jeugdwerker zijn of haar eigen voorliefdes en angsten. De een voelt zich prettig bij een beschrijvende stijl, met als risico dat het kind angstvallig beschermd wordt tegen oproepen tot geloof. De ander houdt van een appellerende stijl, met als risico dat het kind door de bekeringsdrang van de meester voortdurend zichzelf en de ander aan het toezingen is. En ook hier geldt: wie de volle breedte van het liederenaanbod overziet, weet dat één stijl overheerst: de appellerende.

- De derde valkuil betreft de theologische inhoud. Elke opvoeder doet er goed aan zichzelf de vraag te stellen: maak ik mij in mijn liedkeus schuldig aan 'hurk-theologie'? Dat kan op verschillende manieren. In het ene geval gaat de volwassene met zijn theologische gedrevenheid op zijn hurken

zitten en bezingt in eenvoudige bewoordingen abstracte, theologische inzichten waar het kind niets van begrijpt. In het andere geval gaat hij qua taalgebruik op zijn hurken zitten en bezingt in de vorm van verkleinwoordjes en in een knusse sfeer zijn bekeringsdrang. Het verdient aanbeveling beide uitersten te vermijden.

Misvattingen

Wat zit hier nu achter? Wat brengt liedjesmakers en –zingers ertoe in deze valkuilen te stappen? En hoe ernstig is dat eigenlijk?

Mijns inziens heeft dat met drie misvattingen te maken.

a. De onnodige neiging tot versimpeling

De eerste is de veronderstelling dat we de Bijbelse boodschap voor een kind moeten verkleinen en versimpelen. Dit hoeft niet. Ja, laat er wel sprake zijn van taalgebruik op een voor het kind bevattelijk niveau, maar geen verkleining van het onbevattelijke, geen lachwekkende versimpeling van het majesteitelijke, geen inperking van de veelheid van Gods daden. Want het kind is veel beter in staat het mysterie van God, Zijn liefde en Zijn openbaring te ontvangen en te aanvaarden dan de theologisch onderlegde volwassene.

Als volwassenen zijn we namelijk voortdurend bezig met reflecteren, analyseren, vergelijken en relativiseren. Met deze verstandelijke activiteiten, die we vaak beschouwen als een teken van volwassenheid en gerijptheid, plaatsen we onszelf op een afstand van de geloofszaken waarover we nadenken. Het gevolg daarvan is dat we in staat zijn het godsdienstige of theologische te scheiden van het alledaagse. En juist dat is in strijd, niet alleen met Gods wil, maar ook met het denken en gevoelen van een kind. Een kind is niet bezig met onderscheidingen, maar met de eenheid van het leven. Verstand en gevoel, ratio en hart, eten en werken, geloven en spelen, ze vormen in de beleving van een kind een eenheid. Ze zijn in het brein en hart van het kind organisch en spontaan met elkaar verweven.

We bewijzen onze kinderen geen dienst als we alle iets moeilijkere woorden vermijden en de thema's van de kinderliederen beperken tot datgene waarvan wij als volwassenen denken dat ze die aankunnen of tot de aspecten die wij vooral belangrijk vinden en hen willen inprenten. Want dan belasten we hen juist met vragen en angsten waar we als volwassenen tegenaan lopen (zoals vragen over heilstoeëigening en verkiezing) en onthouden we hen de breedte en rijkdom van Gods openbaring en van het volle leven met God.

Een lied dat als een versimpeling overkomt en het gevaar loopt van oneerlijke beeldvorming, is 'Ik klop aan de deur':

*Jezus zegt: "Ik klop aan de deur van je hart
want Ik wil zo graag opnieuw met jou beginnen"
Jezus zegt: "Ik klop aan de deur van je hart
en als je open doet dan kom Ik bij je binnen"*

*En als Ik binnen kom
wees dan maar niet bang
Ik geef je dan een knuffel
en die duurt je leven lang
ja, Ik zal voor jou zorgen
dat beloof Ik jou
omdat Ik oneindig van je hou
omdat Ik oneindig van je hou*

Wie door middel van dit lied de boodschap van Openbaring 3:14 wil doorgeven en het beeld van de maaltijd vervangt door het beeld van de knuffel, versimpelt die boodschap onnodig en kan weten dat het opgeroepen beeld later ingrijpende bijstelling nodig heeft.

Een voorbeeld van ongewenste inperking van de Bijbelse boodschap kunnen we tegenkomen bij het lied 'Hoger dan de blauwe luchten':

*Hoger dan de blauwe luchten
en de sterretjes van goud
woont de Vader in de hemel
Die van alle kinderen houdt.*

Bij de regel '... Die van alle kinderen houdt' voelt iedere liefhebber van de gereformeerde belijdenis een aarzeling en zijn er meesters en juffrouwen die kiezen voor een wijziging: '... Die van al Zijn kinderen houdt'. Maar wie dienen we met zo'n aarzeling of aanpassing? Het kind in ieder geval niet, want dat begrijpt er niets van en voelt op z'n hoogst aan dat God op afstand komt te staan. God evenmin, want we stimuleren met deze theologische rechtzinnigheid het vertrouwen in Zijn Woord niet. Eerder het tegenovergestelde, we bevorderen datgene waar zoveel betrokken reformatische jongeren en ouderen mee tobben: 'Zou het wel voor mij zijn?' Mogen we dat onze kinderen aandoen? Mogen we die twijfel er al zo vroeg inblazen? Of mogen onze kinderen echt kind zijn? Mogen ze in dit lied horen en aanvoelen wat de Heere Jezus heeft voorgeleefd, namelijk dat er bij Hem liefde is voor alle kinderen?

b. Overschatting van theologie

De tweede misvatting is de overschatting van het belang van theologie en van theologische zuiverheid en compleetheid. Theologie is namelijk betrekkelijk.

Hiermee zeg ik niet dat theologie onbelangrijk is en dat het er niet toe doet welke theologische positie je inneemt. Het uitgangspunt voor de keus van geestelijke kinderliederen moet ook zijn: leer de kinderen alleen die liederen zingen die passen binnen de Bijbelse boodschap. En het is ook helemaal niet moeilijk de theologische twijfelachtigheden van heel wat kinderliederen te omschrijven. Iedere bij het jeugdwerk betrokkene is er tot zijn leedwezen uitentreuren mee bekend. Ze hebben alles te maken met het hiervoor genoemde Gods- en mensbeeld.

Maar laten we het belang van theologie niet overdrijven. Ik beperk me daarom tot twee opmerkingen:

In de praktijk is het probleem van een twijfelachtig lied meestal niet óf het betreffende lied bruikbaar is. Het zit vooral in het ontbreken van moed om consequenties te verbinden aan je overtuiging. Heb je serieus moeite met een lied en kun je dat motiveren? Zing het lied dan niet. Zit het twijfelachtige van een lied in een vaag gevoel, terwijl je verstand zegt dat er niets mis mee is? Zing het dan gewoon mee. Breng de moed op om te kiezen, zonder angst voor wat anderen van je denken.

Laten we ook beseffen dat inhoudelijke eenzijdigheid op zich geen probleem is. Vrijwel alle psalmen zijn, geïsoleerd van de rest, eenzijdig. De uitspraken van de Heere Jezus ook. Het is een goed streven dat het kind in de loop van zijn kinderjaren door middel van het geheel van de aangeleerde liederen een eerlijk beeld meekrijgt van de Bijbelse boodschap.

Dat theologie betrekkelijk is, leren we ook in de praktijk van kerk en jeugdwerk. Velen krijgen, als we een ongeleerd kind of een verstandelijk gehandicapte uit volle borst een psalm zien en horen zingen, tranen in de ogen. We voelen aan dat daar sprake is van een oprechtheid en hartelijkheid die voor God aangenaam zijn, ongeacht de gebrekkige kennis.

De betrekkelijkheid van theologie blijkt ook uit de Bijbel zelf. Als de Heere Jezus zegt dat we alleen als een kind Zijn Koninkrijk kunnen binnengaan, hoe relevant kan dan die zuivere en uitgebalanceerde

gereformeerde theologie nog zijn? Theologie mag niet leiden tot beklemming van het hart dat verlangt naar God en naar de lof van God, het mag niet leiden tot een voortdurende gespitstheid op dogmatische onvolkomenheden.

Veel reformatorische werkers in de kerk, die de gereformeerde belijdenis van harte onderschrijven, voelen de meeste vreugde bij Bijbelstudies met buitenkerkelijke medemensen of bij geestelijke gesprekken met ongecompliceerde jongeren. Hoe dat komt? Buitenkerkelijken en jongeren zijn in theologisch opzicht kind, bij wie je je vrij kunt voelen. Daarom nogmaals: theologie is betrekkelijk, ook als het gaat om de inhoud van het geestelijke kinderlied.

Iets kenmerkends van het kind zelf bevestigt dat: een kind luistert en zingt niet in de eerste plaats op het niveau van de theologische inhoud maar op het niveau van het hart en van de non-verbale kant van zang en lied. Het enthousiasme waarmee de juf een lied voorzingt of juist de misprijzende blik van mama bij dat lied zijn bepalend voor de manier waarop het kind de inhoud van het lied ontvangt. Het kan interessant zijn eens te onderzoeken in hoeverre vaak gezongen kinderliederen bepalend zijn voor de inhoudelijke kant van onze theologische vorming. Maar ik betwijfel of die invloed groot is.

c. Ongewenst appèl

De derde misvatting is dat we kinderen zouden dienen met herhaald, expliciet appelleren, iets wat in veel geestelijke kinderliederen voorkomt, zeker in de enorme hoeveelheid opwekkingsliederen die de geestelijke markt overspoelen.

Met appelleren is niets mis; het is zelfs onmisbaar. Een preek, een verhaal of een lied zonder enig appèl kan niet aankomen bij de luisteraar of zanger. De inhoud of de vormgeving moet iets in zich hebben wat een beroep doet op de persoonlijke betrokkenheid van de aangesprokene, namelijk om zich te verbinden met de boodschap. Het kind is ermee gediend dat het, onder andere in het lied, aangesproken wordt, dat het gedrongen wordt zich te verbinden met Gods boodschap en met God Zelf.

De misvatting is echter dat je als spreker of liedjesmaker die ander pas bereikt als je hem expliciet op zijn verantwoordelijkheid wijst. Dat ligt veel gevarieerder en subtieler. Het is zelfs zo dat het herhaalde, expliciete appèl de grootste vijand van zichzelf is, omdat het de aangesprokene verveelt. Het is een vorm van indoctrinatie die vreemd is aan het wezen van het christelijk geloof. Heeft zo'n aanhoudend appèl in het kinderverhaal of kinderlied een grote plek, dan komt het kind daardoor niet dichterbij God en het geloof, maar wordt het er juist vandaan gedreven. Dan wordt de waarheid niet gediend maar krachteloos gemaakt en wordt het kind krampachtig op het eigen geloof teruggeworpen in plaats van op God.

Waar leidt het dus toe als een kind vaak moet horen of zingen:

*'Weet je, dat de vader je kent?
Weet je, dat je van waarde bent?
Weet je, dat je een parel bent?
Een parel in Gods hand,
Een parel in Gods hand?'*

Niet tot een hartelijk omhelzen van die (overigens twijfelachtige) overtuiging, eerder tot afstomping. Wat gebeurt er in het kind dat steeds maar liedjes zingt met de boodschap: 'je hoeft niet bang te zijn'? Het beseft de boodschap niet meer óf het ontwikkelt juist angst.

Om het tegenovergestelde gevaar ook te benoemen: wat gebeurt er in het kinderhart bij liederen als 'De eerste mensen', waarvan de hoofdlijn is:

*'De eerste mensen in de hof van Eden
die zijn zo blij, gelukkig en tevreden.'*

*Toen is de zonde in hun hart gekomen.
Ze hebben de verboden vrucht genomen.*

*Maar Christus zal de duivel overwinnen.
Het volk van God zal in de hemel zingen.*

Emotieloosheid en het angstvallig vermijden van een appèl bevat ook een krachtig appèl, namelijk dat er geen verbinding bestaat tussen de inhoud van het lied en het zingende kind.

Er is een serieus gevaar dat wij onze volwassen angsten en bezorgdheden juist door het voortdurend appelleren (óf het volledig achterwege laten van een bij het Evangelie passend appèl) in onze kinderen pompen.

Bijbelliederen gevraagd

Wij dienen onze kinderen dus niet door hen voortdurend te confronteren met een appèl en hen met zichzelf en hun bekering bezig te laten zijn, wat overigens bij volwassenen evenmin werkt. We dienen hen door hen al zingend in te leiden in de werkelijkheid van de Gód Die die zaken bewerkt, en in Góds grote daden.

En daarmee kom ik bij de kinderliederen die ik graag van harte aanbeveel, zonder op dit moment te letten op de kwaliteit van tekst en muziek. Dat zijn de liederen die het kind op een speelse manier doordringen van wat Gód gedaan heeft, van Wie Jézus geweest is. Bijbelliederen dus, liederen waarin al die trieste en troostvolle gebeurtenissen voorbij komen uit het leven van Israël en de nieuwtestamentische kerk, waarin teksten uit Spreuken, profeten en brieven tot klinken komen, waarin verhalen, toespraken en uitspraken uit de Bijbel op muziek zijn gebracht. Variërend van beschrijvende liederen zoals 'Jozef zocht zijn grote broers' en 'In het begin lag de aarde verloren' tot de meer appellerende zoals 'Maria, waarom huil je?' en 'Zoek eerst het Koninkrijk van God'.

Wat zou het mooi zijn als de verschillende jeugdbonden en de muzikaal begaafde jeugdwerkers kans zagen en ruimte kregen om juist hierin een investering in te doen: het componeren van Bijbelliederen, waarbij de muzikale vormgeving het ontzag, de verwondering, het verlangen en het vertrouwen bij het kind stimuleert!

Als we bij het aanleren van geestelijke kinderliederen inzetten op Bijbelliederen vanuit de hele Bijbel, dan hoeven we niet meer bang te zijn voor eenzijdigheid. Want wie heel het leven van Jezus nazingt, passeert alle hoogten en diepten van het mensenleven én alle hoogten en diepten van het hart van de heilige God. Dan hoeven we ook niet bang te zijn voor het gevaar dat ze in het leven met God alleen maar iets leuks en gezelligs gaan zien. En dan trekken die kinderen zelf – en dat is een gedachte waarvan ik hoop dat velen die vanuit hun ervaringen met kinderen willen doordenken – op het niveau van het hart, wellicht meer onbewust dan bewust, de conclusie dat ze niet bang hoeven te zijn, dat ze mogen komen bij die ontzagwekkende Schepper, dat God liefde is en Gods Zoon een nooit beschamende kindervriend.

Het is net als in een Bijbelverhaal voor kinderen: een kind van drie dat het abstracte begrip 'almacht' echt niet snapt, begrijpt en voelt aan dat Jezus almachtig is als ik het beeldend vertel zonder het woord 'almachtig' te gebruiken. En die indruk heeft blijvende, vormende waarde.

Graag doe ik een appèl op de lezer: bewaar onze kinderen voor het geforceerde appèl en zing met kinderlijke overgave vooral de liederen van Gods grote daden met hen mee. En als er te weinig van zulke liederen bestaan, ontwikkel dan een liedbundel waarin heel het leven van Jezus voorbijkomt en zing het onbekommerd voor en mee. Zonder bang te zijn dus voor theologische eenzijdigheden. Daarom een apart woord voor hen die al geregeld bezig zijn met het componeren van echt Bijbelse en tegelijk hedendaagse kinderliederen: Doe het als een kind. Als je je tot dit werk zet met in je gedachten voortdurend het bewustzijn dat je je aan honderd-en-één theologische en muzikale voorwaarden moet houden, dan ontstaat er niets. Als je een Bijbeltekst of een Bijbels thema in handen krijgt en perspectieven ziet voor een mooi kinderlied, doe dan als het kind dat een bal in

handen krijgt. Dat gaat niet eerst meten hoe groot de afstand is tussen de heg en de schutting, die gaat de bal niet eerst wegen om te weten hoe hard het moet schoppen. Nee, dat kind gaat spelen! Beschouw die tekst en die inspiratie als zo'n stuk kinderspeelgoed, ga ermee spelen, vrij en zonder angst. En weet dit: als je met een kinderlijk geloof met dat lied gaat spelen, dan komt er een moment dat je het met kinderen zult spelen.

En dan de psalmen

Hoe verhoudt dit zich nu tot het aanleren van de psalmen? Ik zou willen stellen: dat staat bovenaan in de godsdienstige opvoeding van onze kinderen. De psalmen zijn niet alleen in het Oude Testament van grote betekenis. Ook niet alleen in de kerkgeschiedenis en in het leven van veel gelovigen nu, maar vooral in het leven van onze Heere Zelf. Vanaf Zijn jonge jaren is de Heere Jezus ondergedompeld in de taal van de psalmen. Hij heeft die psalmen leren bidden. Hij heeft ze gehoord, meegezongen, voorgezongen, gelezen en in die weg tot Zijn eigen liederen, tot de taal van Zijn hart gemaakt. Laten we onze kinderen, hoe dan ook, in ieder geval de psalmen aanleren.

Helaas weet ieder die hiertoe geroepen wordt én er bewust aan werkt, hoe moeilijk het is om kinderen van nu de psalmen aan te leren in de berijming van 1773. Er zijn er heel wat bij wie het knaagt, hoe ijverig ze ook doorgaan met die taak: hoeveel zin heeft het (nog) om de psalmen in deze berijming uit te leggen en aan te leren? In de komende jaren zullen er steeds meer zijn die hieraan consequenties willen verbinden.

Bezwaren tegen deze berijming bestaan al eeuwen. En het zijn niet alleen kinderen en jongeren die er een gevoel van vervreemding bij hebben. Niet ten aanzien van het beperkte aantal toegankelijke en goed bekende verzen, wel ten aanzien van een groot deel van de minder bekende verzen én bij de muzikale vormgeving. En naarmate deze vervreemding bij een steeds groter deel van de jongere generaties optreedt, groeit de behoefte aan een hedendaagse berijming, waarvoor overigens al verschillende voorzetten gegeven zijn.

We zouden onze kinderen, als we hen met het geestelijke lied godsdienstig willen blijven vormen, geen grotere dienst bewijzen dan met een betrouwbare, nieuwe berijming die in alle kerken gezongen wordt. Maar ook hier staan we machteloos. We hebben onszelf kerkelijk en emotioneel zo vastgezet dat we geen gezamenlijk en officieel gedragen kerkelijk project moeten willen starten. Hier moet de tijd zijn werk doen. Maar die tijd zouden de muzikaal vaardige kind- en jeugdwerkers kunnen gebruiken om van een serie bekende psalmen een kinderversie te maken en die op te nemen in de zojuist genoemde bundel Bijbelliederen. Zonder bang te hoeven zijn voor theologische eenzijdigheden en theologische kritiek.

Worden als een kind

Zonder bang te zijn... Daar zit het cruciale punt.

Wij volwassenen zijn bang. We zijn ons van zoveel mooie en trieste dingen in en om ons heen bewust, dat er altijd wel een vorm van angst in ons woelt. Dat kan ook bijna niet anders. Want als we onze ogen niet willen sluiten voor de werkelijkheid, dan beseffen we toch de absurditeit van het huidige wereldgebeuren én van het huidige, kerkelijke leven? Maar ook op het terrein van het persoonlijk geloof en in het pastoraat speelt angst een grote rol. Wie kent de volgende gedachten niet?

'Misschien kom ik ongelegen, bij die ander, of bij God...' 'Wat zal een ander van mij denken?' 'Ben ik wel dankbaar genoeg?' 'Stel je voor dat iemand denkt dat ik stiekem remonstrants ben...' 'Stel je voor dat anderen vinden dat ik me niet voldoende inzet...' 'Stel je voor dat een ander mij minderwaardig vindt...' Stuk voor stuk angsten die het kind vanuit zichzelf niet kent, tenzij volwassenen ze erin stoppen.

Daarom nog een tweede appél: laten wij onze kinderen dienen door zelf kind te worden: de enige toegang tot Gods Koninkrijk en de enige toegang tot het kinderhart. Er zijn er hier velen die dit van harte nazeggen: Mijn beste kerkdiensten zijn die diensten waarin ik luister als een kind. Mijn beste psalmzangmomenten zijn die waarin ik meezing als een kind. Wat zou er anders gaan als de deelnemers van die zware synodevergaderingen in de eerste plaats zouden vergaderen als kinderen

van God? Wat zou ik veranderen in die geestelijk bevangen gemeenten als de avondmaalgangers zouden aangaan en aanzitten als kinderen? Wat zou er veranderen als al die identiteitsraden van reformatorische instituten als kinderen zouden vergaderen over de ontwikkelingen in hun school of tehuis of jeugdbonden? Wat zou er veranderen op de verenigingen, de scholen en in de gezinnen als al deze aanwezigen de moed zouden opbrengen om kind te worden en veel vaker dan nu die verschrikkelijke verantwoordelijkheden van zich af zouden schudden en zouden gaan spelen in Vaders grote tuin?

Misschien kost het u moeite om dit grote kind bij deze gedachten serieus te nemen. Maar wees dan ook zo eerlijk om je af te vragen: Neem ik Jezus' woord wel serieus? Je kunt Mijn koninkrijk alleen binnengaan en helemaal er leiding geven, als je wordt als een kind. Vrijmoedig en onbezorgd met God levend, dankbaar genietend van al dat kleine dat ons wordt toegeworpen. Ons voorbeeld nemend aan het kind dat onder het spelen onbekommerd zingt, alledaagse en geestelijke liedjes door elkaar.

Dan behoren we opeens tot die groep mensen om wie niemand zich zorgen hoeft te maken, de groep die Jezus in Zijn hart gesloten en in Zijn armen genomen heeft: de kinderen. Want: *Hoger dan de blauwe luchten en de sterretjes van goud, woont de Vader in de hemel Die van alle kinderen houdt.*